

Doktryna wolności słowa

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Prawo europejskie - przedmioty do wyboru Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Prawa i Administracji Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 10PREPWS.11N.16195.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Fakultatywny Blok zajęciowy Przedmioty nieprzypisane	
Koordynator zajęć	Magdalena Rogula, Sandra Hildebrandt, Michał Urbańczyk		
Prowadzący zajęcia	Magdalena Rogula, Michał Urbańczyk		
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 3

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Student/ka zdefiniuje podstawowe instytucje związane z wolnością wypowiedzi. Jednocześnie streści, porówna i sklasyfikuje przepisy prawa polskiego, europejskiego i amerykańskiego odnoszące się do wolności wypowiedzi i jej granic wraz z odnoszącymi się do nich kluczowymi wyrokami sądów. Na bazie zdobytej wiedzy będzie potrafił/-a wskazać granice wolności wypowiedzi w demokracji liberalnej oraz dokonać ich krytycznej oceny, ze szczególnym uwzględnieniem mowy nienawiści, obrazy uczuć religijnych oraz naruszenia dobrego imienia i prywatności.
C2	Student/ka zdefiniuje zjawisko mowy nienawiści, obrazy uczuć religijnych, naruszenia dobrego imienia i prywatności w wybranych kontekstach prawnych i politycznych. Jednocześnie streści, porówna i sklasyfikuje przepisy prawa polskiego, europejskiego i amerykańskiego odnoszące się do mowy nienawiści, obrazy uczuć religijnych, naruszenia dobrego imienia i prywatności i jej granic wraz z odnoszącymi się do nich kluczowymi wyrokami sądów. Na bazie zdobytej wiedzy będzie potrafił/-a wskazać relacje i zależności między wolnością wypowiedzi a innymi prawami, wolnościami, dobrami, interesami i wartościami chronionymi konstytucyjnie oraz dokonać krytycznej oceny tych relacji.
C3	Student/ka zdefiniuje ograniczenia wolności wypowiedzi wynikające z przepisów prawa karnego. Jednocześnie streści, porówna i sklasyfikuje przepisy prawa polskiego, europejskiego i amerykańskiego odnoszące się do ww. ograniczeń wraz z kluczowymi wyrokami sądów. Student/ka zdefiniuje ograniczenia wolności wypowiedzi wynikające z przepisów prawa cywilnego. Jednocześnie streści, porówna i sklasyfikuje przepisy prawa polskiego i europejskiego odnoszące się do ww. ograniczeń wraz z kluczowymi wyrokami sądów.

Wymagania wstępne

Podstawowa wiedza o państwie i prawie (w zakresie treści programowych Prawoznawstwa). Brak szczególnych wymagań w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	opisuje historyczną ewolucję idei i teorii dotyczących wolności słowa i jej granic w myśli europejskiej i anglosaskiej.	PRE_K1_W01, PRE_K1_W02, PRE_K1_W09, PRE_K1_W10	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
W2	definiuje i opisuje istotę i funkcje swobody wypowiedzi w systemie prawno-politycznym, definiuje i opisuje podstawowe uzasadnienia wolności wypowiedzi na gruncie prawa konstytucyjnego oraz filozofii prawa.	PRE_K1_W02, PRE_K1_W06, PRE_K1_W07	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
W3	definiuje i opisuje kluczowe regulacje i instytucje z zakresu praw człowieka odnoszące się do wolności wypowiedzi definiuje i opisuje wybrane regulacje i instytucje z zakresu mowy nienawiści, obrazy uczuć religijnych oraz naruszenia dobrego imienia i prywatności	PRE_K1_W02, PRE_K1_W04, PRE_K1_W09	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
W4	definiuje i opisuje podstawowe ograniczenia wolności wypowiedzi zawarte w prawie konstytucyjnym, karnym, cywilnym, europejskim oraz amerykańskim.	PRE_K1_W02, PRE_K1_W04, PRE_K1_W09	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
Umiejętności - Student/ka:			

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U1	analizuje i porównuje przepisy prawa konstytucyjnego, karnego, cywilnego z zakresu granic wolności wypowiedzi	PRE_K1_U01, PRE_K1_U03, PRE_K1_U04, PRE_K1_U09, PRE_K1_U11, PRE_K1_U12	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
U2	analizuje i porównuje przepisy prawa europejskiego i amerykańskiego z zakresu granic wolności wypowiedzi	PRE_K1_U01, PRE_K1_U02, PRE_K1_U03, PRE_K1_U04, PRE_K1_U09, PRE_K1_U11	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
U3	proceedzi analizę tekstu prawnego (m.in. wyroki sądowe), interpretuje go oraz prezentuje wnioski w kontekście stosowania prawa w praktyce prawa europejskiego i międzynarodowego oraz wybranych państw.	PRE_K1_U01, PRE_K1_U02, PRE_K1_U03, PRE_K1_U04, PRE_K1_U09, PRE_K1_U11	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
U4	ocenia obowiązujące regulacje prawne z punktu widzenia ochrony wolności wypowiedzi	PRE_K1_U01, PRE_K1_U03, PRE_K1_U05, PRE_K1_U06, PRE_K1_U09, PRE_K1_U11, PRE_K1_U12	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	ocenia i poddaje krytyce współczesne trendy i zjawiska społeczne (np. polityczna poprawność, rasizm, woke culture, cancel culture) mające wpływ na granice wolności wypowiedzi	PRE_K1_K03, PRE_K1_K04	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
K2	stosuje przepisy i proponuje sposoby prawnego rozwiązania dowolnego konfliktu społecznego, w który zaangażowane jest prawo do wolności wypowiedzi.	PRE_K1_K01, PRE_K1_K03, PRE_K1_K04	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej
K3	prezentuje rozwiniętą umiejętność komunikacji interpersonalnej oraz umiejętność odwoływania się do systemu praw człowieka w jego praktycznym obowiązywaniu w odniesieniu do wolności wypowiedzi.	PRE_K1_K01, PRE_K1_K03	Kolokwium pisemne, Kolokwium ustne, Esej

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Wprowadzenie. Wolność wypowiedzi jako fundament demokracji liberalnej.	W1, W2	Wykład
2.	Wolność wypowiedzi i jej granice w prawie amerykańskim w 1 połowie XX wieku.	W1, W2, W4, U1, U2	Wykład
3.	Wolność wypowiedzi i jej granice w prawie amerykańskim w 2 połowie XX wieku i w XXI wieku (ze szczeg. uwzględnieniem internetu i social mediów).	W3, W4, U1, U2, U3, U4, K1	Wykład
4.	Wolność wypowiedzi i jej granice w Konstytucji RP.	W2, W4, U1, K2, K3	Wykład

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
5.	Wolność wypowiedzi i jej granice w prawie karnym (ze szczeg. uwzględnieniem internetu i social mediów).	W3, W4, U1, U3, K1	Wykład
6.	Obraza uczuć religijnych.	W3, W4, U4, K2	Wykład
7.	Wolność wypowiedzi i jej granice w prawie cywilnym (ze szczeg. uwzględnieniem internetu i social mediów).	W3, W4, U1, U3, U4, K1, K3	Wykład
8.	Mowa nienawiści i nowelizacja kodeksu karnego (ze szczeg. uwzględnieniem internetu i social mediów).	W3, W4, U1, U3, U4, K1, K3	Wykład
9.	Wolność wypowiedzi i jej granice w orzecznictwie ETPC. Cz. I.	W1, W2, U2	Wykład
10.	Wolność wypowiedzi i jej granice w orzecznictwie ETPC. Cz. II (ze szczeg. uwzględnieniem internetu i social mediów).	W3, W4, U1, U3, U4, K1	Wykład
11.	Ewolucja liberalnej doktryny wolności słowa w XIX i XX wieku.	W1	Wykład
12.	Wolność wypowiedzi i jej granice w prawie międzynarodowym.	W3, W4, U1, U3	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Wykład problemowy, Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	bardzo dobry (bdb; 5,0): a) bardzo dobra znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) bardzo dobre formułowanie poglądów i ich racjonalne uzasadnianie; dobry plus (+db; 4,5): a) bardzo dobra znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) dobre formułowanie poglądów i ich racjonalne uzasadnianie; dobry (db; 4,0): a) dobra znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) dobre formułowanie poglądów i ich racjonalne uzasadnianie; dostateczny plus (+dst; 3,5): a) dobra znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) poprawne formułowanie poglądów i ich racjonalne uzasadnianie; dostateczny (dst; 3,0): a) dostateczna znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) poprawne formułowanie poglądów i ich racjonalne uzasadnianie; niedostateczny (ndst; 2,0): a) niedostateczna znajomość przepisów, orzecznictwa i doktryny, b) niepoprawne formułowanie poglądów i brak ich racjonalnego uzasadniania.

Literatura

Obowiązkowa

1. M. Urbańczyk, Liberalna doktryna wolności słowa a swoboda wypowiedzi historycznej, Poznań 2009 (fragmenty)
2. A. Demenko, Przestępstwa popełniane przez wypowiedź, Warszawa 2021 (fragmenty)
3. M. Urbańczyk, Ł.D. Bartosik, N. Zagórska [red.], In Search of the Euro-Atlantic Doctrine of Freedom of Speech, Wydawnictwo Naukowe ArchaeGraph, Poznań-Łódź, 2019 (fragmenty)

Dodatkowa

1. A. Demenko, M. Urbańczyk, Politically correct hate speech, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 82 (3), Poznań 2020, s. 77-85
2. M. Urbańczyk, Definiowanie mowy nienawiści w orzecznictwie sądów polskich w sprawach karnych, Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem 42 (1), Wrocław 2020, s. 79-100
3. M. Urbańczyk, E. Rogalska, Złożoność zjawiska mowy nienawiści w pozaprawnym aspekcie definicyjnym, w: Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem 39 (2), Wrocław 2017, s. 117-135
4. M. Urbańczyk, Granice wolności słowa. Ze studiów nad koncepcjami klasyków liberalnej filozofii, w: „Czasopismo Prawno-Historyczne”, T. LVIII, 2006, z.1, s. 21-49
5. M. Urbańczyk, Ochrona czci i godności narodu w polskiej kulturze prawnej, [w:] "Kultura i myśl polityczno-prawna. Materiały z VII Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr Doktryn Politycznych i Prawnych Jurata, 28-31 maja 2008", pod red. A. Sylwestrzaka, D. Szopera, A. Machnikowskiej, P. Dąbrowskiego, Sopot 2010, s. 505-515
6. M. Urbańczyk, Amerykańska doktryna wolności słowa w orzecznictwie Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych, [w:] "Społeczeństwo a władza. Ustrój, prawo, idee", pod red. J. Przygodzkiego i M. J. Ptaka, Wrocław 2010, s. 887-897

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Przygotowanie do zajęć	5
Czytanie wskazanej literatury	15
Przygotowanie do zaliczenia	40
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 90
Liczba punktów ECTS	ECTS 3

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
PRE_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do samodzielnego zdobywania wiedzy i rozwoju swoich zawodowych umiejętności korzystając z różnych źródeł, uczenia się przez całe życie; do podjęcia studiów drugiego stopnia
PRE_K1_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do odpowiedniego określenia priorytetów służących realizacji wyznaczonego przez siebie lub innych zadania; analizowania własnych i cudzych działań i wskazania sposobów ich modyfikacji w przyszłości; prawidłowej identyfikacji i rozstrzygania dylematów związanych z wykonywaniem zawodu
PRE_K1_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do uczestniczenia w przygotowaniu projektów społecznych (politycznych, gospodarczych, obywatelskich), uwzględniając aspekty prawne, ekonomiczne i polityczne
PRE_K1_U01	Absolwent/ka potrafi prawidłowo interpretować zjawiska i procesy społeczne (prawne, polityczne, kulturowe, ekonomiczne) dokonujące się w skali lokalnej, regionalnej, europejskiej i globalnej
PRE_K1_U02	Absolwent/ka potrafi posługiwać się terminologią z zakresu poszczególnych dziedzin będących przedmiotem studiów w języku angielskim
PRE_K1_U03	Absolwent/ka potrafi wykorzystać podstawową wiedzę teoretyczną i pozyskiwać dane do analizowania konkretnych procesów i zjawisk społecznych (prawnych, politycznych, kulturowych i gospodarczych) zachodzących zarówno w społecznościach lokalnych, regionalnych, jak i ponadpaństwowych
PRE_K1_U04	Absolwent/ka potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg konkretnych procesów i zjawisk społecznych, przede wszystkim prawnych i politycznych
PRE_K1_U05	Absolwent/ka potrafi prognozować procesy i zjawiska społeczne (kulturowe, polityczne, prawne, ekonomiczne) z wykorzystaniem standardowych metod i narzędzi w zakresie tworzenia i stosowania prawa, a także określania i realizowania celów politycznych
PRE_K1_U06	Absolwent/ka potrafi analizować normy różnego rodzaju (w tym prawne, zawodowe, moralne) w celu rozwiązania konkretnego problemu prawnego lub politycznego
PRE_K1_U09	Absolwent/ka potrafi zrozumieć i analizować zjawiska społeczne i odnieść ich skutki do różnych grup społecznych lub szczebli administracji publicznej
PRE_K1_U11	Absolwent/ka potrafi przygotować prace pisemne w języku polskim, języku angielskim i dodatkowym języku obcym dotyczących zagadnień szczegółowych, z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, a także różnych źródeł w zakresie prawa, polityki, gospodarki i kultury
PRE_K1_U12	Absolwent/ka potrafi przygotować wystąpienia ustne i przeprowadzić rozmowy w zakresie prawa, polityki, gospodarki i kultury, zarówno w języku polskim, jak i angielskim oraz dodatkowym języku obcym (na poziomie B2)
PRE_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie charakter nauk prawnych i politycznych oraz ich powiązania, a także typowe rodzaje struktur i instytucji społecznych (politycznych, prawnych i ekonomicznych)
PRE_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie terminologię używaną w naukach społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem prawa i polityki; genezę i ewolucję poszczególnych instytucji prawnych i politycznych; konsekwencje wprowadzanych zmian; poglądy doktryny dotyczące wybranych instytucji prawnych, politycznych i ekonomicznych
PRE_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie zasady stanowienia i stosowania prawa, w systemie prawa polskiego, europejskiego i międzynarodowego oraz powiązania tych systemów
PRE_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie struktury, instytucje oraz więzi społeczne (prawne, polityczne, ekonomiczne i kulturowe) i relacje między nimi w skali krajowej, międzynarodowej i międzykulturowej
PRE_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie status człowieka jako podmiotu prawa krajowego, europejskiego i międzynarodowego, przysługujące mu prawa i możliwości ich ochrony, a także możliwości rozwoju jego osobowości, przedsiębiorczości i innych form aktywności; podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego

Kod	Treść
PRE_K1_W09	Absolwent/ka zna i rozumie procesy zmian struktur i instytucji społecznych, w szczególności uwarunkowania integracji prawnej, politycznej i ekonomicznej Europy, a także genezę i zasady funkcjonowania Unii Europejskiej; konsekwencje tych przemian
PRE_K1_W10	Absolwent/ka zna i rozumie historię Europy, w szczególności w zakresie kultury i tradycji narodowych, prawa, demokracji, a także społeczno-politycznych i prawnych uwarunkowań integracji europejskiej, w tym członkostwa Polski w Unii Europejskiej